

TMMOB II. MÜHENDİSLİK ve MİMARLIK KURULTAYI TOPLANIYOR

TMMOB Mühendislik ve Mimarlık Kurultayı'nın birincisi, 28-29 Nisan 2000 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

Bu Kurultay'da; Kurultay Yürütme Kurulu tarafından hazırlanan ve TMMOB 35. Dönem Yönetim Kurulu'nun 27 Mart 2000 tarihli toplantısında yapılan değişikliklerle Kurultay'a sunulması kabul edilen, "TMMOB Mühendislik ve Mimarlık Kurultayı Karar Taslakları" görüşmeye açılmıştır.

Kurultay'ın açılışında, "Karar Taslaklarının yeterince görüşülmediği, bu nedenle de Kurultay'ın karar almaması gerektiği" yönünde verilen önergeler kabul edilmiş Kurultay, Karar Birinci Taslaklarında yer alan konuların tartışılmasıyla sonuçlanmıştır. Kurultay'da dile getirilen görüşlerin belgelere yansıtılması amacıyla, Redaksiyon Kurulu oluşturulmuştur.

Karar Taslaklarının görüşülüp karara bağlanması için II. Mühendislik ve Mimarlık Kurultayı'nın düzenlenmesi konusu ise, TMMOB 36. Olağan Genel Kurulu'na bırakılmıştır. TMMOB 36. Olağan Genel Kurulu; II. Mühendislik ve Mimarlık Kurultayı düzenlenmesi doğrultusunda çalışma yapması için yeni oluşacak yönetim kuruluna görev vermiştir.

TMMOB 36. Yönetim Kurulu, TMMOB Yönetim Kurulu ve Oda Temsilcilerinin katılımıyla bir Kurultay Düzenleme Kurulu oluşturmuştur. Düzenleme Kurulu Kurultay'ın amacını, Kurultay'ın örgütlendirilmesi ve toplanma şeklini, aşağıdaki gibi belirlemiş, kendi içinde 9 kişilik bir Yürütme Kurulu oluşturmuş, Redaksiyon Kurulunca hazırlanan raporun elektronik ortamda Odalara ve İKK Sekreterliklerine gönderilmesi kararını almıştır.

KURULTAYIN AMACI

Kurultayın amacı, mühendislik-mimarlık alanları ile ilgili olarak dünyadaki ve Türkiye'deki gelişmelerin, bu gelişmelere bağlı olarak

mühendislik - mimarlık hizmetlerindeki üretim sistemlerinin, iş süreçlerinin, mühendislik-mimarlık hizmetlerinin tanımının, uygulama ve denetim süreçlerindeki konularının, mühendis ve mimarların eğitiminin ve öğretiminin, TMMOB'nin yasal statüsünün, yapısının, örgütsel tarihinin, üye bileşiminin, üyelerle ilişkilerinin, hizmet üretiminin araştırılması ve bu araştırmalar temelinde örgüt misyonunun, yapılanmasının ve politikalarının belirlenmesidir.

KURULTAYIN ÖRGÜTLENDİRİLMESİ VE TOPLANMASI

Kurultay belgelerinin, bölgelerde ve illerde bütün örgüt üyelerinin ve örgüt birimlerinin görüşlerine sunulması, bölge ve/veya illerde yapılacak toplantılarda geliştirilecek karar taslaklarının düzenlenecek II. Mühendislik Mimarlık Kurultayı'na sunulması, gerek TMMOB Yönetim Kurulu'nca, gerekse Kurultay Düzenleme Kurulu'nca kabul görmüştür.

Kurultay'ın örgütlendirilmesi ve toplanması konusunda;

Bölgesel ve/veya illerde yapılacak kurultaylara katılımın serbest olması, Kurultay'ın, Kurultay sürecine katılan ve yerel kurultaylarda yapılacak delgelerle toplanması kararlaştırılmıştır.

I. Mühendislik ve Mimarlık Kurultayı belgelerini derlemekle görevlendirilen Redaksiyon Kurulunca hazırlanan rapor, öncelikle elektronik ortamda Odalara ve İKK Sekreterliklerine gönderilmiştir.

Yürütme Kurulu yaptığı ilk toplantısında, TMMOB II. Mühendislik ve Mimarlık Kurultay konu başlıklarının, I. Kurultay belgelerindeki,

- Mesleki Yeterlilik-Mesleki Yetkinlik
- Mesleki Denetim-Uzmanlık Ayrımları
- Örgüt Birimlerinin Hizmet Üretimi
- Mesleki Davranış İlkeleri
- Örgüt Misyonu

si kararını almıştır.

Bu karar doğrultusunda yukarıdaki konulara ait sunum metinleri ve karar taslakları, I. Mühendislik ve Mimarlık Kurultayı Yürütme Kurulu tarafından, I. Kurultay'a yönelik hazırlanan ki tapçıktan alınmış, aşağıda bilgilerinize sunulmaktadır. Kurultay'a katılan delegelerce konulara ilişkin sunulan diğer karar önerileri de, konulara ilişkin taslakları sonunda ayrıca yer almaktadır.

Kurultay Yürütme Kurulu Tarafından Belirlenerek Yerel Kurultaylara Ön Tartışma Metni Olarak Gönderilen 5 Konu başlığında TMMOB 35. Dönem Yönetim Kurulu Tarafından TMMOB I. Mühendislik ve Mimarlık Kurultayı'na Sunulan Karar Gerekçeleri ve Taslakları

MESLEKİ YETERLİLİK-MESLEKİ YETKİNLİK

Mesleki Yeterlilik

Sözcük olarak; yeterlilik, bir işi yapma gücünü sağlayan özel bilgi, ehliyet sahibi olma durumudur. Yetkin ise, gerekli olgunluğa erişmiş, kamil, mükemmel anlamına gelir.

Mühendislik ya da mimarlık lisans eğitimi, bilim ve teknolojinin günümüzde eriştiği düzeyde, "meslek yaşamı boyunca sürecek meslek içi eğitime olanak sağlayacak temel bilimsel eğitim" olarak tanımlanmaktadır. Yani, bir mühendisin ya da mimarın diplomasını alır almaz uzmanlık gerektiren mesleki etkinliklerde bulunması söz konusu olmamalıdır. Lisans eğitimi üzerine mutlaka, ilgilinin çalışacağı alanda uygulamaya yönelik ek eğitime tabi tutulması gerekir. Bilim ve teknolojinin iç içe geçtiği günümüzde, uzmanlık alanları hızla artmakta, disiplinler arası bir nitelik taşımaktadır. Bu durum karşısında, ya her bir uzmanlık alanı bir diploma konu olacak ve her diploma alanının yetkileri yasalarla belirlenecektir, ya da bu alanla ilgili düzenlemeler meslek örgütüne bırakılacaktır.

Türkiye'de mühendislik ve mimarlık, 17 Haziran 1938 tarihli ve 3458 sayılı yasa ile düzenlenmiştir. Yasaya göre, mühendislik ve mimar-

eğitimini bitirip diploma alan herkes isterse bir günlük deneyimi bile olmasın, sınırsız imza yetkisine sahip olmaktadır. Bu durumun hem mühendislik mimarlık yönünden hem de toplum açısından sakıncalı olduğu açıktır.

Öte yandan, mühendislik ve mimarlık eğitim konusunda eğitim kurumlarının genel olarak yeterliliği tartışılmakta iken, eğitimin, özel olarak da mühendislik ve mimarlık eğitiminin kalitesinde eğitim kuruluşlarına göre önemli farklılıklar bulunmaktadır. Diğer yandan, ülkemizdeki çeşitli üniversitelere bağlı fakültelerde toplam 291 bölümde 39 ayrı mühendislik dalında öğretim görülmektedir. Bu bölümlerde güncel müfredata sahip, yeterli sayıda öğretim üyesi ve yeterli ve çağdaş laboratuvar olanakları ile öğretim yapıldığını söylemek mümkün değildir. Oysa 3458 sayılı Mühendislik Mimarlık Yasası eğitimi yeterli ya da yetersiz olmasına bakmaksızın geçerli diplomaya sahip her mühendisin ya da mimarın mesleki etkinlikte bulunmasına olanak sağlamaktadır.

Birliğin ve Odaların, uzmanlık ve uygulama alanlarını belirleyerek, üyelerinin mesleki yeterliliklerini saptaması ve belgelemesi gerekliliğini savunan görüşler karşısında, böyle bir uygulamanın "mühendis ve mimarlar arasında işsizliği arttıracak, elit bir zümre doğuracak" yönünde görüşler de bulunmaktadır.

Kurultay bu tartışmaları sonuçlandırmak durumunda olduğundan bu görüşleri de değerlendirmek zorunluluğu bulunmaktadır.

Mühendislik ve mimarlık etkinlikleri ile ilgili temel kaygı, bu etkinliklerin toplumun güvenliği ve sağlığını ön planda tutarak gerçekleştirilmesi olmalıdır. Bu nedenle de, mesleki açıdan yeterliliği tartışmalı meslek mensuplarının toplum güvenliği ve sağlığını tehlikeye atmasına izin verilmemelidir. Bu durum işsizliği arttıracak bir düzenleme değildir. Hatta tam tersine, belgeleme öncesinde verilecek eğitim ilgili meslek mensubunun da gelişmesine katkıda bulunarak işsizliği önlemede bir etken olacaktır. [İşsizlik konusu Kurultaya sunulan karar taslaklarının ayrı bir bölümünde ele alındığından, burada bu kadarıyla yetinilmektedir.]

Mesleki yeterliliğin saptanması ve belgelen-

dirilmesi TMMOB belgelerinde de yer almakta, Uygulamanın yapıldığı hemen her ülkede Odalarımızda bu konuda uygulamalar bulunmaktadır. TMMOB SMM ve BTB Yönetmeliği bir mühendise ya da mimara SMM Belgesi verilmesi için "Odaca belirlenecek yeterlilik koşullarına sahip olmasını" hükme bağlamaktadır. Ancak az sayıda Oda yine az sayıda alanlarda bunu uygulayabilmektedir. Bu hükmün büro tescil belgesi verilmesi için de geçerli olması gerekmektedir.

Yetkin Mühendis olabilmenin önkoşulları arasında "mühendislik diplomasına sahip olmak, belirli sürelerde mesleki çalışmalar (örneğin, beş yıl) yapmak ve bu durumu belgelemek, Yetkin Mühendislik Kurulunun açtığı sınavda başarılı olmak, Yetkin Mühendis unvanını kazandıktan sonra her yıl belirli bir süre meslek içi eğitim almak ve durumu belgelemek" sayılmak-

gösterilmesi için de yeterli olması gerekmektedir. Uygulamada, Odaların düzenledikleri eğitim sonrası verdikleri belge, yeterlilik belgesidir. Mühendis ve mimarın belli bir alanda yeterliliğini belirtmektedir.

Eğitim eşitsizliğinden kaynaklanan mesleki yetersizlik sorunu, bu eşitsizliği pekiştirme sorununu doğuracak bir uygulamayla çözümlenemez. Bu nedenle, mesleki yeterliliğin saptanması ve belgelenmesi, Odaların meslek içi eğitim görevlerini de yerine getirmeleriyle birlikte düşünülmelidir.

Ayrıca tüm mühendislerin ya da mimarların aynı kriterlere göre değerlendirilmesi de söz konusu olmamalıdır.

Mesleki yeterliliğin Odalar tarafından belgelenmesinin bir başka yönü de, meslektaşların "mesleki davranış ilkelerine" göre denetlenebilmesini sağlayacaktır. İlgili Bölümde önerildiği gibi, belge verilmesinde ve yenilenmesinde mesleki davranış ilkelerine uygunluk, yeterliliğin bir ögesi olarak ele alınmalıdır.

Mesleki Yetkinlik

Temel mühendislik ve mimarlık eğitimi, mesleklerin uygulanması için gerekli olan alt yapıyı sağlamaktadır. Bu altyapı üzerine mühendislik ve mimarlık hizmetleri alanında kamunun yararına yüksek düzeyde kaliteli ve güvenilir hizmetin verilmesi ve yanlış uygulamaların önlenmesi amaçlanmıştır, amacın gerçekleştirilmesi için bilgi ve deneyimlerle olgunlaşan yetkin olma durumu ortaya çıkmıştır.

Yetkin Mühendislik, "Profesyonel Mühendislik" veya "Sertifikalı Mühendislik" gibi değişik isimler altında birçok ülkede uygulanmaktadır.

Bu durumda "Yetkin Mühendis" diye isimlendirilebilecek yeni bir mühendis kategorisi ortaya çıkmaktadır. Yukarıda belirtilen ülkelerdeki uygulamaya göre, bir mühendisin sadece mühendislik diploması ile bu kategori içinde yer alması olanaksızlaşmıştır.

uygulamak ve durumu belgelemek sayılmaktadır.

Kültürümüzde, mesleğin toplum yararına yapılması amacıyla düzenlendiği belirtilen ve "yetkin", "profesyonel" ya da "sertifikalı" mühendislik-mimarlık olarak adlandırılan düzenleme - lerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Bilindiği gibi, İnşaat Mühendisleri Odası bu konuda on yıla uzanan çalışmalar sonunda "Yetkin Mühendislik Yasa Taslağı" hazırlamıştır. Taslağın "Gerekçe" bölümünde şöyle denilmektedir:

"...Tasarının Sonuç olarak Yetkin Mühendislik Kurumu ile varılmak istenen hedefler aşağıdaki biçimde özetlenebilir:

- i) Hizmetin kişi ve toplum yararına verilmesi, yanlış uygulamaların önlenmesi, kalite ve güvenliliğin artırılması
- ii) Hizmetin yeterli mesleki bilgi ve deneyime sahip olan kişilerce verilmesi.
- iii) Hizmetin verilme sürecinde, hizmeti veren kişilerin mesleki ve meslek etiği açısından tam olarak denetlenmesi
- iv) Bilginin çok çabuk eskimesi nedeni ile hizmeti veren kişilerin çağdaş teknikleri izleyebilmeleri için "sürekli mesleki eğitim" sürecine tabi tutulmalarının sağlanması"

Taslağın Amaç ve Tanım maddeleri ise şöyledir:

"Yetkin Mühendislik Hakkında Yasa Taslağı

Madde 1- Amaç

Bu yasanın amacı çağdaş tekniklere uygun, kaliteli ve güvenilir mühendislik hizmetlerinin tüm ülkede kişiler ve toplum yararına sunulmasını ve bu hizmetlerle ilgili yanlış uygulamaların önlenmesini sağlamak amacıyla üzere oluşturulan yetkin mühendislik kurumunun ve işleyiş esaslarının tanımlanmasıdır.

Madde 2- Tanım

Yetkin Mühendis, ilgili mühendislik meslek odası bünyesinde oluşturulan Yetkin Mühendislik Kurulu tarafından mesleki bilgisi ve yüksek öğrenim sonrasında edindiği mesleki deneyimi değerlendirilen; başarılı bulunması halinde ilgili uzmanlık alanında çağdaş tekniklere uygun, düzeyli ve güvenilir mühendislik hizmetlerini kişiler ve toplum yararına sunmak üzere yeterli bilgi ve deneyime sahip olduğu yine aynı kurul tarafından belgelendirilen; çalışmalarını meslek etiği kurallarından ayrılmaksızın sürdüren mühendistir. Dolayısıyla mesleki uygulama sayılan konularda sorumluluk ifade eden imza

Avrupa Mühendisi diploması için oluşturulan bu kayıt sisteminin yapısı iki ögeye oturtulmuştur:

1. Eğitim: kayıtlı herhangi bir mühendis, mühendislikteki temel bilgilerin yanı sıra kendisiyle ilgili bilgisayar, matematik ve fizik konularında yeterli bilgiye sahip olacak şekilde bir eğitim almış olmalıdır;

2. Mühendislik alanında deneyim: Başvuru sahibinin mühendislik alanında en az iki yıllık mesleki deneyimi olmalıdır. Avrupa Mühendisliği kaydı için başvuran kişilerde toplam 7 yıllık bir mühendislik formasyonu aranmaktadır. Bu 7 yılın en az üç yılı FEANI tarafından akredite

yetkisini taşır."

Daha sonraki bölümde de ifade edildiği gibi, hazırlanan bu Yasa Taslağının örgüt birimlerinde tartışmaya açılmasını, konunun kavranması açısından önemli buluyoruz.

Mesleki yeterlilik konusunda olduğu gibi, yetkinlik konusunda da, böyle bir uygulamanın "mühendis ve mimarlar arasında işsizliği arttıracığı, elit bir zümre doğuracağı" yönünde görüşler de bulunduğunu belirtelim.

Son olarak, Avrupa Mühendisliği konusunda da bilgi sunmak yararlı olacaktır:

TMMOB'nin ulusal üye olma sürecinde bulunduğu Avrupa Ulusal Mühendislik Birlikleri Federasyonunun (FEANI) en etkili çalışma alanlarından birisi de Avrupa Mühendisi (EUR-ING) unvanı vermesidir. Bu sistem, AB ülkelerinde mühendislerin mesleki ve akademik yeterliliklerinin karşılıklı tanınması için uzun dönemdir çalışılmaya çalışılan yönetmeliğe de bir alt yapı hazırlamaktadır. Avrupa komisyonu, FEANI'nin Eur-Ing sistemini resmi olarak tanımakta ve aşağıdaki şekilde değerlendirmektedir; Avrupa Mühendisliği unvanı, mühendisin profesyonel yeterliliğinin hem ulusal hem de Avrupa düzeyindeki eşdeğer örgütlerce değerlendirilerek belirli bir seviyeye eriştiğini ortaya koymaktadır. Diğer taraftan Avrupa Komisyonu; FEANI Avrupa Mühendisi EUR-ING mühendislerin yetenek testine ve adaptasyon süresine gerek olmadan 89/48 EEC direktifi altında yetkilendirebileceğini açıklamıştır.

FEANI temel mühendislik eğitiminin sahip olması gereken minimum yeterlilik standartları yerleştirmeye çalışan bir kayıt sistemi oluşturmuştur.

edilmiş bir üniversite veya mühendislik okulunda alınacak eğitimidir. En az iki yılı mesleki deneyim süresi, aradaki iki yıl da mezuniyet sonrası eğitim veya tanınmış mühendislik kurumlarında mühendislik stajı için geçen sürelerdir.

Yukarıdaki şartları sağlayanlara "EUR-ING" unvanını gösterir DIPLOMA veya bir SERTİFİKA verilmektedir. Sertifikada; kişisel bilgiler, alınan eğitim ve mesleki deneyim ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Avrupa Mühendisi (EUR-ING) unvanını alanlar FEANI Etik Kurullarına uymak zorundadırlar. Avrupa Mühendisi kayıt işlemleri 1987 yılında uygulamaya konmuş ve 1995 yılına kadar yaklaşık 18.000 mühendise Avrupa Mühendisi unvanı verilmiştir. Bu sayı Aralık 1996 itibari ile yirmi bini aşmıştır.

Karar Taslakları

1. TMMOB ve Odalar, eğitimde kalite eşitliğini göz önünde bulundurarak, toplumun güvenliğini, sağlığını ve gönencini (yaşanabilirliğini), doğal ve kültürel yaşam ortamlarını doğrudan etkileyen alanları önceliklerine göre belirleyerek, bu alanlardaki gereksinmelere uygun olarak tanımlanacak bilgi ve beceri düzeylerine göre mesleki yeterliliğin saptanmasını ve belgelendirilmesini sağlarlar; bu yetkinin yasal dayanaklarının daha açık bir ifadeye kavuşması için Mühendislik ve Mimarlık Hakkındaki Yasada ve TMMOB Yasasında değişiklik yapılması için girişimlerde bulunurlar.

2. TMMOB ve Odalar, mesleki yeterliliğin belgelendirilmesine yönelik meslek içi eğitimi, mesleki davranış ilkelerini de içerecek biçimde planlarlar, uygulama alanlarına ilişkin eğitimi

kamusal bir hizmet olarak gerçekleştirirler, bu eğitimin ortak konularını programlarlar, ders notlarını hazırlarlar ve eğitimcilerin eğitimlerini sağlarlar.

3. TMMOB, yetkin mühendislik ile ilgili tartışma zeminini ve sürecini örgütler.

Konuya İlişkin Kurultaya Katılan Delegeler Tarafından Sunulan Diğer Karar Taslakları:

1- TMMOB ve Meslek Odaları, Mühendislik ve Mimarlık mesleğinin uygulama alanlarında çeşitli nedenlerle ortaya çıkabilecek olan, yanlış, kusurlu, yetersiz ürün kullanımı ve uygulamaların, doğal ve kültürel çevreyi tahrip, insan sağlığını risk altına sokma veya yaşama haksistemi oluşturarak korkunç bir sömürü mekânı engelleme, bireyin, toplumun, insanlığın her türlü zararına yol açma gibi sonuçları olduğunun bilincindedirler. TMMOB ve Mesleki Odaları bu bilinçten hareketle mesleğin uygulama alanında kasıtlı veya kasıtsız; yanlış, kusurlu, ye-

bu tür çabaların olumlu bir sonucu olarak değerlendirir. Bu uygulamaya ihtiyaç duyan Meslek Odalarının koordinasyonunu üstlenip çerçeve yasa ve yönetmeliğin oluşturulmasını üstlenir. Meslek Odaları, uygulama yönetmeliklerini kendileri hazırlar.

4- Uzman, yetkin, yeterli, sertifikalı ve profesyonel mühendislik tasarıları bütünseldir.

- Tasarılar Küreselleşme-YDD adları ile oluşturulan emperyalizmin tam liberalizasyon politikalarıyla uyum içindedir.
- Tasarılar, gerekçe olarak öne çıkardığı sorunları çözmeyecektir.
- Tasarılar, mühendisler, mimarlar arasında kast kanizması oluşturmaktadır.
- Tasarılar, proje alanında tekelleşme ve rant kavgası oluşturacaktır.
- Tasarılar, TMMOB ve birimlerini devlet organlarına bağlamanın ön adımı olacaktır.

tersiz ürün ve uygulamaların ortadan kaldırılması veya en aza indirilmesi konusunda gerekli tüm çabayı gösterir, bu hususta gerekli her türlü yasal, idari, mesleki, eğitsel girişimleri düzenler, gerekli kurumları ve mekanizmaları oluşturur.

2- TMMOB ve Meslek Odaları, ülkemizdeki eğitim düzeninin, süreç içinde daha eşitsiz, adaletsiz hale geldiğini tespit eder. Meslektaşı, adil ve eşit olmayan bu sistem içinde bilgi ve donanım açısından yetersiz kalabildiğini, bu nedenle yanlış uygulamalara yol açabileceğini tespit eder. Meslektaşı bu konumdan kurtarmak için gerekli her türlü yasal, idari kurumları harekete geçirir. Mesleki, eğitsel girişimleri düzenler, meslektaşına destek olur. Ancak, meslektaşın, her ne sebeple olursa olsun, mesleki uygulama-mesleki üretiminden doğan kusurlar sonucu, doğal, kültürel çevrenin tahribi, kamunun zarar görmesi, bireyin toplumun sağlığını ya da yaşama hakkının ortadan kalkması, riske girmesine yol açması halinde, TMMOB ve meslek odası hiç tereddütsüz, doğal çevre ve kamu menfaatlerinden yana tavır alır.

3- TMMOB her meslek grubunun kendi ihtiyaçlarına ve şartlarına bağlı olarak kaliteli ve güvenilir hizmet ve üretim sürecinde düzenlemelere gitmesini teşvik eder. Meslek odalarının bu konudaki çalışmalarının koordinasyonu sağlar. TMMOB "Yetkin Mühendislik" konusunu

- Tasarımlara tümünden karşı çıkılmalıdır.
- Tasarımların, gerekçe olarak öne çıkardığı sorunlar için alternatif çözüm önerileri sunulmalıdır.

TMMOB, mevcut eşitsizliği temel alan ve bütüncül bir bakış açısıyla sorunların kaynağına inmeyen, mühendisler ve mimarlar arasında kastlaşma oluşturacak yetkin, yeterli, uzman, sertifikalı, profesyonel vb. adlarla hiçbir kurum-sallık oluşturmaz ve bu tasarımları savunmaz.

MESLEKİ DENETİM

Giriş

Bilindiği gibi diğer meslekler gibi mühendislik ve mimarlık meslekleri de özel bir eğitim ve özel beceriler gerektirir. Bu çerçevede de meslek mensupları, toplum tarafından bu alanlardaki etkinliklerin gerçekleştirilmesi için bir anlamda yetkilendirilmektedirler.

İnsan yaşamı günümüzde tekniğin sürekli olarak değiştiği bir fiziksel ortamda geçmektedir. Mühendisler ve mimarlar da bu fiziksel ortamın belirlenmesinde, bu alanlardaki sorunların çözümünde en önemli unsurlardır. Buna karşın, toplumun ya da tek tek bireylerin bu etkinlikleri anlaması, irdelemesi ve bu etkinliklerin olabilecek zararlı sonuçlarına karşı kendilerini korumaları olanaklı değildir. Bu nedenlerle de bu alanın başı boş bırakılması söz konusu

olamaz. İşte, toplum adına bir denetimin gerekliliği bu nedenle zorunlu olmaktadır.

Burada denetimin amacının, denetimi yapılan ürün ya da hizmetin olumlu yönde gelişmesini sağlamaya yönelik, etkileyici ve olumlu bir eylem olduğunu vurgulamak gereklidir.

Bu çerçevede mesleki denetimin iki boyutu bulunmaktadır:

- Odalarca mesleki yeterliliği saptanmış üyelerine verdiği yetki çerçevesinde gerçekleştirilen mesleki etkinliklerin, görev ve hizmetlerin, toplumun güvenliğini, sağlığını, refahını ve geleceğini göz önünde bulundurarak, bilimin ve tekniğin gereklerine, yasal kurallara, mesrumsallaşmaya katkı sağlanacaktır. Mesleki davranış ilkelerine uygun olarak yerine getirilmesini ve geliştirilmesini sağlamak amacıyla, önceden belirlenmiş kriterlere göre incelenmesi;
- Mühendislik ve mimarlık etkinlikleri sonucunda elde edilen ürünlerin, toplumun güvenliği ve sağlığı açısından bilimin ve tekniğin gereklerine ve yasal kurallara uygun olarak gerçekleştirilmesi ve işletilmesi için önceden belirlenmiş kriterlere göre incelenmesidir.

Mühendislik ve mimarlık işlevleri, tanımlanma bölümünde ele alındığından, mesleki denetimi,

etüt, fizibilite, rapor, vb) ve uygulamanın (yapıma ilişkin sorumlulukların yerine getirilmesinin denetlenmesi) olarak belirtilmektedir.

Burada üç temel konu ortaya çıkmaktadır:

- Örgüt üçüncü kişiler ve kamuya karşı, kendi koyduğu ilkelere uyacağı konusunda üyesine kefil olmakta ve bu yönde güvence vermektedir;
- Örgüt verdiği güvenceyi yaşama geçirmek ve kendi itibarını korumak için üyesi üzerinde denetim hakkını elinde tutacaktır;
- Bu karşılıklı ilişki içerisinde mesleki alanların düzenlenmesinde üye-örgüt etkileşimiyle, ku-

Bunlara karşın, Odaların kendi meslekleri ya da uzmanlıkları ile ilgili ekonomik faaliyet alanlarındaki gelişmelerin izlenmesi, irdelenmesi, toplum yararına düzenlenmesi için öneriler geliştirilmesini ve olaya müdahale edilmesi ni, mesleki denetimin kapsamı içinde değerlendirilen görüşler de bulunmaktadır. Bu görüşte dile getirilen amaçlar doğrudur ve Örgüt Misyonu bölümünde bir karar taslağına konu olmaktadır. Ancak, mesleki denetimi daha dar kapsamı içinde ele almak, kavramsal olarak daha doğru bulunmaktadır.

ma belirlenmesi için amirgimdir, mesleki denetim kapsamı da bir anlamda belirtilmiş olmaktadır.

TMMOB Belgelerinde Mesleki Denetim:

TMMOB'nin ilgili yönetmeliklerinde mesleki denetimin amacı "... serbest mühendislik mimarlık ve müşavirlik hizmetleri üreten kişi ve kuruluşların mesleki etkinliklerinin denetlenmesiyle, mühendislik ve mimarlık hizmetlerinin, mesleki esaslar, ülke ve meslektaş yararları yönünde gelişmesini sağlamak, üretilen hizmetlerin meslek odası standartları, tüzük ve yönetmelikleri ile ülkemizde geçerli diğer standartlara, yönetmeliklere ve esaslara uygunluğunu sağlamak ..." olarak belirtilmektedir.

35. Dönem TMMOB Yönetim Kurulunun Çalışma Programının uygulama raporlarında, Odalarımızda uygulanmakta olan ve genel mesleki denetimin kapsamı

1. Meslektaşın Denetimi: mesleğin uygulanmasına ilişkin kural ve kaidelere uygunluğun, yapabilirliğin denetlenmesi (uzmanlık, yetkinlik, meslek içi eğitime katılım, etik, vb) ile

2. Mesleki Etkinliğin Denetimi: mühendislik-mimarlık hizmeti olarak ürünün (mühendislik ta-

bulunmaktadır.

Odalarımızda "mesleki denetim" olarak sürdürülen çalışmalar daha çok, projelerin denetlenmesi ile Teknik Uygulama Sorumluluğu belgesi verilmesi başlıkları altında toplanmaktadır.

Odaların üyelerini yetkilendirmeleri SMM Belgesi, Büro Tescil Belgesi, TUS Belgesi, Bilirkişilik-Eksperlik-Hakemlik, Sorumlu Müdürlük, Araç İmal Tadil, Araçların LPG'ye Dönüştürülmesi, Tahribatsız Muayene, Kaynak Mühendisliği belgeleriyle gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda ayrıca bilirkişilik hizmetlerini de belirtmek gerekmektedir.

Ayrıca, basınçlı kapların denetimi, asansör bakımı, beton ve yapı malzemeleri deneyleri, vb. gibi etkinlikler de gerçekleştirilmektedir.

Odalarımızda uygulanmakta olan ve genelleme ile imza sahibinin Oda üyesi olduğunun onaylanmasına indirgenebilen proje mesleki denetimi ile TUS mesleki denetimi uygulamalarının geliştirilmesi zorunludur. Ayrıca, örgütümüzün daha önce uygulamakta olduğu "ortak mesleki denetim uygulamasının" yeniden ve geliştirilerek gündeme alınması yararlı olacaktır.

Mesleki denetim sınırlarının ve kapsamının iyi belirlenmesi gerekmektedir. Bu belirlemede denetim sorumluluğunun idarenin asli görevlerinden birisi olduğu göz ardı edilmemelidir. TMMOB'nin denetleme süreçlerini ve bizzat hizmetin üreticisi tarafından kaliteli hale getirilmesini sağlayıcı yol ve yöntemleri geliştirmesi, TMMOB'nin üst denetim organı olması, denetleme hizmetinin asli sorumlusu ve sonuçların sorumluluğunu üstlenen bir denetleyici olması gerektiği de belirtilen görüşler arasındadır.

Mesleki Denetimi İlgilendiren Son Yasal Düzenlemeler

Bu bölümde, Bayındırlık Bakanlığı tarafından çıkarılan, 2 Eylül 99 tarih ve 23804 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren, "3030 sayılı Kanun Kapsamı dışında kalan belediyeler Tıp İmar Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelikten" de söz etmek gerekmektedir.

17 Ağustos 99 Depremi sonrası çıkarılan Yönetmelik, TMMOB ve Odalarının uzmanlık alanları ile ilgili pek çok eleştirilerine konu olmakla birlikte; örneğin, "Proje müellifi mimar ve mühendislerin, 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu uyarınca, ilgili meslek odasına kayıtlı olmaları, Kanunda öngörülen yükümlülüklerini belgelemeleri ve her proje için büro tescil belgesi almaları gerek-

rihinde yayımladığı Genelgede, TMMOB'nin "Yapı Denetim Defteri" üzerindeki mesleki denetim yetkilerini bir kez daha teyit etmiş bulunmaktadır.

Karar Taslakları

Mühendislik ve mimarlık etkinliklerinin toplum yararı gözetilerek, bilim ve teknolojinin gereklerine, yasal kurallara, mesleki davranış ilkelerine uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak amacıyla önceden belirlenmiş kriterlere ve düzenlemelere göre kamusal bir görev olarak denetlenmesi örgütümüzün temel amaçlarından birisidir. TMMOB ve Odalar, toplumun güvenliği, sağlığı ve gönenci bakımından öncelikli alanları belirleyerek bu çalışmalarını yaygınlaştırarak, mevcut uygulamaları geliştirirler, örgütümüzün bu alandaki yetkisinin yasal dayanaklarına sahip çıkılacak ve bu dayanakların açıklığa kavuşması ve genişletilmesi için girişimlerde bulunurlar.

2. Mühendislik ve mimarlık etkinliklerinin sonunda elde edilen ürünlerin toplum yararı gözetilerek, bilim ve teknolojinin gereklerine ve yasal kurallara uygunluğunu ve bunlara uygun olarak işlenmesini ve bakımının yapılmasını sağlamak amacıyla önceden belirlenmiş kriterlere ve düzenlemelere göre kamusal bir görev olarak denetlenmesi örgütümüzün temel amaçlarından bir başkasıdır. TMMOB ve Odalar, toplumun güvenliği, sağlığı ve gönenci bakımın-

tedir" gibi bazı yönetmelik maddeleri ile, ilk kez TMMOB'nin mesleki denetim haklarını teslim etmesi ve yapı sürecinde TMMOB içinde yer alan proje ve TUS konusunda hizmet veren mesleklere ilişkin yeni atıflarda bulunması nedeniyle, kimi olumlulukları da içermektedir.

Yönetmelik sonrası, Bayındırlık Bakanlığı 6 aralık 99 tarihinde TMMOB'nden TUS ile ilgili olarak, "Yapı Denetim Defterini" hazırlamasını istemiştir. TMMOB'nin uzunca bir dönemdir kendi içindedeki tartıştığı ilk "TUS Hizmetleri Yönetmeliği ve Yapı Denetim Defterinin" Bayındırlık Bakanlığı'na gönderilmesine ve bastırılmasına karar verilmiştir. TUS şartnamesi, TUS sözleşmesi ve sicillerin tutulması konularında, TMMOB nin Odaların uygulamalarını "ortak laştırıcı" çalışmaları sürdürülmektedir.

Öte yandan Bayındırlık Bakanlığı söz konusu Yönetmeliğe ilişkin olarak, 31 Ocak 2000 ta-

dan öncelikli alanları belirleyerek bu çalışmaları yaygınlaştırırlar, mevcut uygulamaları geliştirirler, örgütümüzün bu alandaki yetkisinin yasal dayanaklarına sahip çıkılacak ve bu dayanakların açıklığa kavuşması ve genişletilmesi için girişimlerde bulunurlar.

Karar Taslağı - Değişik Görüş

Mühendislik ve mimarlık etkinliklerinin sonunda elde edilen ürünlerin toplum yararı gözetilerek, bilim ve teknolojinin gereklerine ve yasal kurallara uygunluğunu ve bunlara uygun olarak işletilmesini ve bakımının yapılmasını sağlamak amacıyla önceden belirlenmiş kriterlere ve düzenlemelere göre kamusal bir görev olarak ve ilgili kurum ve kuruluşlarca denetlenmesini sağlamak örgütümüzün temel amaçlarından bir başkasıdır. TMMOB ve Odalar, toplum güvenliği, sağlığı ve gönenci bakımından

öncelikli alanları belirleyerek bu denetimlerin yaygınlaşmasını sağlarlar.

Konuya İlişkin Kurultaya Katılan Delegeler Tarafından Sunulan Diğer Karar Taslakları:

Değişiklik önerisi: Mühendislik ve mimarlık etkinliklerinin ve etkinliklerin sonucunda elde edilen ürünlerin; bilim ve teknolojinin gereklerine, yasal kurallara, mesleki davranış ilkelerine uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak amacıyla önceden belirlenmiş kriterlere ve düzenlemelere göre kamusal bir görev olarak denetlenmesi örgütümüzün temel amaçlarından birisidir.

TMMOB ve Odalar;

Kendi meslekleri ya da uzmanlıkları ile ilgili TMMOB'ye bağlı farklı mühendislik ve mimarlık ekonomik faaliyet alanlarındaki gelişmeleri izler, irdeler, toplumun yararına düzenlenmesi için öneriler geliştirir ve olaya müdahale ederler.

Toplumun güvenliği, sağlığı ve gönenci bakımından öncelikli alanları belirleyerek bu çalışmalarını yaygınlaştırırlar, mevcut uygulamaları geliştirirler. Örgütümüzün bu alandaki yetkisinin yasal dayanaklarına sahip çıkılarak ve bu dayanakların açıklığa kavuşması ve genişletilmesi için girişimlerde bulunurlar.

Mesleki denetim sınırlarının ve kapsamının belirlenmesinde; denetim sorumluluğunun idarenin asli görevlerinden birisi olduğu,

TMMOB'nin denetleme süreçlerini ve bizzat bu hizmetin üreticisi tarafından kaliteli hale getirilmesini sağlayıcı yol ve yöntemleri geliştirmesi, TMMOB'nin üst denetim organı olması, denetleme hizmetinin asli sorumlusu ve sonuçlarının sorumluluğunu üstlenen bir denetleyici olma-

Odaların Hizmet Üretimi alanında yapılacak tartışma, TMMOB ve Odaların "kamu kurumu niteliğinde meslek örgütü" olduğu ihmal edilmemelidir.

Kamu kurumu, belirli kamu hizmetlerini yerine getirmek üzere kurulan kamu tüzel kişiliğidir. Kamu hizmeti ise, devlet ya da öteki kamu tüzel kişileri veya bunların gözetimleri ve denetimleri altında özel kişiler tarafından, genel ve ortak gereksinimleri karşılamak ve kamu yararı sağlamak amacıyla gerçekleştirilen sürekli ve düzenli faaliyettir. Kamu yararı, kamunun gereksinmelerini karşılayan, toplumun çıkarlarıyla ilgili olan yarardır. Kamu bir ülkede yaşayanların tümünü tanımlayan, özele karşıt olarak topluma ilişkin yapıyı belirtir.

Kendi meslekleri ya da uzmanlıkları ile ilgili TMMOB'ye bağlı farklı mühendislik ve mimarlık meslek disiplinlerinin hizmet alanlarını kapsayan uzmanlıklara göre, hizmet üretimindeki yöntem farklılıkları bu kavramın farklı algılanması anlamını taşımamalıdır. TMMOB ve Odalarda toplum yararına verilen hizmetleri sürdürebilmek için talep edilen " hizmet bedeli " ile " ticari ilişki" arasındaki anlam farklılığı üzerinde anlam birliğinin sağlanmasını gerektirmektedir. TMMOB ve Odaların kamuya ve üyelerine karşı sorumlu oldukları hizmetleri yerine getirebilmesi, kurumsal yapısını güçlendirebilmesi için düzenli ve çeşitlendirilmiş gelir kaynaklarına sahip olması gerektiği yadsınamaz bir gerçektir.

Bu tanımlara göre, Oda, kamu kurumu niteliğinde bir örgüttür ve kamu hizmeti yapacaktır. Kamu hizmeti de kamu yararına olacaktır. Şu halde Oda hizmetinin kamu yararı ölçüsü ile saptanması ve değerlendirilmesi gerekir. Kamu yararı kavramı olarak ele alındığında doğacak

ması gerektiği kabul edilir.

ÖRGÜT BİRİMLERİNİN HİZMET ÜRETİMİ

Sunuş

"Örgüt Birimlerinin Hizmet Üretimi", TMMOB Demokrasi Kurultayında da tartışılmış ve TMMOB 35. Dönem Çalışma Programına alınması önerilmiştir. Örgütsel amaçların yerine getirilmesi, örgütlenme, kurumsallaşma, örgütsel bağımsızlık, örgüt içi ilişkiler, örgüt-üye ilişkileri üzerindeki etkileri nedeni ile bu konu, Kurultayda irdelenecek ana başlıklardan birini oluşturmuştur.

faydanın topluma olabildiğince yaygın olarak gerçekleşmesidir. Kamu yararı kavramını irdelemeye devam edersek karşımıza kalkınma planlarına, bölge kalkınma planlarına, imar planlarına uygunluk, uluslar arası sözleşmelerden doğan yükümlülükler gibi faktörler de çıkmaktadır. Kamu yararını belirlemede ve karşılaştırmalarda "yaygınlık" bir ölçüt olarak devreye girmelidir.

Gelir Kalemlerinin İncelenmesi

TMMOB ve Odaların Gelir Kalemlerinin TMMOB Kanunu, TMMOB Tüzüğü, TMMOB Ve

Odaların Mali İşler Yönetmeliği Açısından İncelenmesi)

TMMOB Kanununun 12. maddesinde Birliğin gelirleri aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

- Birlik idare heyetince Odalara kayıtlı aza adedine göre her yıl için aza başına tespit olunacak ve odalar bütçelerinden ödenecek hisse
- Odalarca yapılacak fevkalade yardımlar,
- Neşriyat gelirleri,
- Yardım ve bağışlar,
- Sair gelirler

TMMOB Tüzüğü'nün 45.maddesinde ise Birliğin gelirleri aşağıdaki şekilde sıralanmıştır.

- Birlik Yönetim Kurulunca önerilen ve Birlik Genel Kurulu tarafından onaylanan, Odalara kayıtlı üye sayısına göre her yıl üye başına saptanacak paylarla, Odaların bütçeleri üzerinden hesaplanacak paylar.
- Odalarca yapılacak olağanüstü yardımlar
- Yayın gelirleri
- Yardım ve bağışlar
- Diğer gelirler.

TMMOB ve Odalar Mali İşler Yönetmeliğinin 80.1 bendinde ise TMMOB gelir bütçesine yukarıdaki kalemlere ek olarak:

- Faiz gelirleri
  - Hizmet karşılığı gelirler ilave edilmiştir.
- TMMOB Kanununun 32. maddesinde Oda gelirleri aşağıdaki şekilde belirtilmiştir.
- Aza kaydiyeleri
  - Aza yıllık aidatı
  - Hizmet karşılığı alınan ücretler
  - Vesika ücretleri
  - Neşriyat hasılatı
  - Bağış ve yardımlar
  - Para cezaları
  - İştiraklerden mütevellit karlar
  - Mesleki müsabakalarda derece ve mansiyon alanlarla jüriye aza seçilenlerin alacakları paraların yüzde beşleri
  - Müteferrik gelirler.

TMMOB Tüzüğü'nün 99.maddesinde ise Odaların gelirleri aşağıdaki şekilde belirtilir

-kurum ya da kişilere yapılan hizmet karşılığı alınan ücretler

- İlgililere gereğinde verilecek belgelere karşılık, Oda Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre alınacak belge ücreti
- Her türlü yayın geliri
- Para Cezaları
- Ortaklıklardan doğan karlar
- Mesleki yazışmalarda derece mansiyon kazananlarla jüriye üye seçilenlerin alacakları paraların yüzde beşleri
- Diğer çeşitli gelirler

TMMOB Kanunu ve TMMOB Tüzüğü ve Odalar Mali İşler Yönetmeliği, Oda gelirleri açısından birlikte değerlendirildiğinde, TMMOB tüzüğünde hizmet gelirleri ile belge gelirlerinin Oda üyeleri dışında diğer kamu-özel kurum, kuruluş ve kişileri de kapsayacak şekilde geniş tutulduğu açıkça görülmektedir. Yani TMMOB tüzüğü, Odalarca meslek alanı kapsamında üyeler dışındaki diğer kurum kuruluş ve kişilere hizmet üretilmesini ve belge verilmesini teşvik etmekte ve desteklemektedir. TMMOB tüzüğü'nün Genel Kurulda TMMOB delegelerinin en az üçte iki oy çokluğuyla kabul edildiği ve 1954 yılından beri yapılan hiçbir TMMOB Genel Kurulunda konunun gündeme getirilmediği göz önüne alındığında, hizmet üretimi konusunda TMMOB delegasyonunun anlayış birliği içerisinde olduğu söylenebilir.

Odalarda Verilen Hizmetler

Yazılarımıza yanıt gönderen Odalarda verilen hizmetler her Oda için bu belgenin ekinde verilmektedir. Söz konusu hizmetleri iki grupta toplayabiliriz.

- Üyelere yönelik hizmetler;*
Bu hizmetler hemen hemen tüm Odalarda aşağıdaki şekilde tarif edilmiştir.
  - Meslek içi eğitim faaliyetleri
  - Tescil ve belgelendirme hizmetleri
  - Üyelerin ekonomik ve özlük hakları konusunda çalışmalar.

Özelliklerini gösteren aşağıdaki yerlerde bulun-
muştur.

a) Her Oda tarafından mevcut olanak ve ko-
şullara göre kendi tüzükleriyle belirlenen mik-
tarda ve bir kez olmak üzere alınacak üye kayıt
ücretleri.

b) Aynı biçimde belirlenen üye yıllık ödentisi

c) Oda tarafından kamu kuruluşlarına, özel

kurum kuruluşlarına

iv) Mesleki denetim faaliyetleri

v) Yayın faaliyetleri

vi) Meslek alanları ile ilgili teknik kongre, ku-
rultay ve sempozyumlar

vii) Meslek alanlarının düzenlenmesi doğrudan-
tusunda, yasa, tüzük, yönetmelik ve diğer mev-
zuatına ilişkin çalışmalar

viii) Öğrenci üyelere yönelik çalışmalar

*b) Kamu kuruluşlarına, özel kurum ya da ki-
şilere hizmetler*

Bu hizmetler Odalar arasında farklılık gös-
termesine karşın tüm Odalarda verilen ortak
hizmet "Birlikçilik ve ekspertizlik, mesleki de-
netim ve meslek alanlarımıza giren her konuda
kamu oyu oluşturulması" hizmetleridir. Bunun
dışında değişik Odalarımızca yapı denetimi
sanayinin ihtiyacı olan teknik elemanların ye-
tiştirilmesi doğrultusunda kurs ve belgelendir-
me hizmetleri verilmekte, sektörlere yönelik
kongre, sempozyum ve sergiler düzenlenmek-
te, sanayi mamullerine kalite belgesi verilmekte,
İşçi sağlığı ve iş güvenliği ile çevresel etkiler
konusunda çalışmalar yürütülmektedir.

Odalarda Hizmet Üretimine Örgütlenme, TMMOB-Oda, Oda-Şube, Oda-Üye İlişkilerine Yansımalarının Değerlendirilme- si:

Yukarıda belirtilen konuda sağlıklı sonuçlara
ulaşabilmemiz için gerekli olan veriler Odaları-
mızdan defalarca istenmesine rağmen elde edile-
memiştir. Yine de Odalardan gelen sınırlı öl-
çüde bilgi ve TMMOB 34.Dönem Çalışma ra-
porundaki veriler esas olarak bir değerlendirme
yapmaya çalışılmıştır. Yazımız ekinde verilen
TABLO 1'de Odalarımızın 1998 ve 1999 yılı ge-
lir bütçeleri, 1998 ve 1999 yıllarına ait üye sayı-
ları, aynı yıllar için üye başına gerçekleşen
bütçeler, Odaların şube-bölge, il-ilçe, mesleki
denetim büroları, işyeri temsilcilikleri sayısı,
üstelendikleri TMMOB İKK sekreterlikleri sayı-
sı, Odalardan TMMOB Danışma Kuruluna or-
talama katılan kişi sayısı ile Odaların Birlik Yö-
neticilerinin TMMOB Yönetim Kuruluna katılım
sayıları listelenmiştir.

Tablo gelirler açısından incelendiğinde Oda-
larımızın çoğunun bırakınız üyelerine hizmet
götürmesini varlıklarını sürdürülebilmek için bile
yeterli gelire sahip olmadığı ortaya çıkmaktadır.

En fazla gelir elde eden Odaların Metalurji
Mühendisleri Odası hariç; üyeleri SMMH vere-
bilen Odalardan oluştuğu gözlemlenmektedir.
Bu alanlardan elde edilen mesleki denetim ve
belgelendirme gelirleri Oda Bütçelerini de yük-
seltmektedir. Makina ve Metalurji Mühendisleri
Odasında tüm Odalarda verildiği kadarıyla

na giren konularda mühendis ve ara teknik ele-
manların eğitilmesi ve belgelendirilmesi çalış-
maları ağırlıklı olarak sürdürülmektedir.

Tablo örgütlenme açısı açısından incelendi-
ğinde soruya cevap veren Odalar içerisinde; öf-
gütlülük ağının gelişmesi ile Odaların mali du-
rumu arasında birebir olmasa da bir denge ol-
duğu söylenebilir. Belirli bir mali olanağa sahip
olmayan Odalar ülke genelinde henüz şube, il-
ilçe temsilciliği ve işyeri temsilciliklerini oluşt-
ramamış olup, Oda Merkezi ya da sınırlı sayı-
da şubesi ile üyelerine ulaşmaya çalışmakta-
dır. Mali anlamda belirli bir düzeye erişmeyen
Odalarda üyeleri ile birebir ilişkiler gerçekleştirile-
cek mekanizmalardan yoksundurlar.

Tabloyu Oda çalışanları açısından inceledi-
ğimizde; personel sayısının Oda gelirleri, üye
sayısı ve örgütlenme seviyesine bağlı olarak
değişiklik gösterdiğini görmekteyiz.

Tabloyu TMMOB çalışmalarına katılım açı-
sından incelediğimizde, ekonomik koşulları iyi
olan Odaların konuya daha duyarlı davrandık-
ları söylenebilir. TMMOB Yönetim Kurulu ve
Danışma Kurullarına katılım sayıları, TMMOB
adına yürüttükleri etkinlikler ve verdikleri sekre-
tarya hizmetleri ile TMMOB İKK sekreterlikleri-
nin dağılımı da bu düşüncüyü doğrulamaktadır.
Toplam sayısı 27 olan İKK' nın hemen hemen
tamamında sekreterlik görevleri ekonomik ko-
şulları iyi olan odalar tarafından üstlenilmiştir.

Üyelerin Oda çalışmalarına ilgisi Genel Ku-
rullara katılımı doğrudan ilintilidir. Bu doğrultu-
da tüm Odalardan Şube ve Oda Genel Kurulla-
rına katılım sayıları ve oranları istenmiştir.

Oda Genel Kurullarını delege sistemi ile yapan
üç Oda tarafından (Makina, Maden, Kimya) ya-
zılarımıza konuya ilişkin yanıt verilmiş olup,
bu Odaların Genel Kurullarına katılım oranları-
na bakıldığında ekonomik koşulları daha iyi
olan Odalarda Genel Kurullara katılımın da da-
ha yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Sonuç:

Yukarıda yapılan incelemelerden aşağıdaki
Karar Taslaklarında belirtilen ilkelere uymak ko-
şulu ile hizmet üretimi ve sonucunda ekonomik
koşulların iyileşmesinin örgütlenme, örgütsel
verimliliğin artırılması, kurumsallaşma örgüt-
lenmesi için çalışmalar yapılması konularında

Karar Taslakları

1. Meslek Odalarımız; uzmanlık alanında kamu çıkarlarının korunmasına, mesleğın ve meslektaşların haklarının savunulmasına yö - nelik çalışmalar yanında, varlık nedeni olan mesleki teknik çalışmalardan da kopmamalıdır

2. Kamu kuruluşlarına, özel kurum ya da ki - şilere verilen hizmetler tek yanlı bozulabilecek protokollere dayanıyor ise örgüt bütçesi ağırlık - lı olarak bu hizmetlerden herhangi biri üzerine kurgulanmamalı, gelir kaynakları mümkün oldu - ğunca çeşitlendirilmelidir. Söz konusu hizmet - ler yalnızca, kamusal denetim alanında veril - meli, protokollerin içeriğinin örgütsel bağımsız - lığı tehdit etmesine izin verilmemeli, verilen hiz - metler üyelerimizin yürüteceğı hizmetler değıil, bu hizmetlerin denetimi anlamında olmalıdır.

3. Kamu çıkarlarının korunması meslek oda - larının uzmanlık alanında toplumun ve ülkenin çıkarlarını savunan bir örgüt olmasını zorunlu kılar. Bu tanım gereğı meslek odaları meslekic) çalışmalar yürütürken halkı bilgilendirmek, bi - linçlendirmek, çevreden yana, emekten yana,d) üretimden yana, tüketicinin korunmasından ya - na olmak topluma dayatılan politikaları sorgula - mak kamu çıkarları doğrultusunda toplumu bi - linçlendirmek ve bu politikaları sunmak görevi ile yükümlüdür. Böylesine geniş bir alana yayı - lan sorumlulukların ve hizmetlerin yerine getiri - lebilmesi ancak ve ancak ekonomik ve kurum - sal anlamda güçlü, ülke geneline yayılmış bir örgütlenme ağına sahip olan, örgüt-içi ilişkileri - nin ve Oda üye ilişkilerinin sağlıklı bir şekilde yürütüldüğü yapılanmalar ile mümkün olabilir

4. Güçlü bir Oda için güçlü ve çeşitlenmiş gelir kaynaklarına sahip olma gerekliliğı yadsı - namaz bir gerçektir. Meslek Odalarının gelirleri5. üye ödentileri öncelikli olmak üzere, Odaların uzmanlık alanında bağımsız olarak gerekçe - leştirdiğı etkinliklerden sağlanmalı ve bu etkin - liklerden yararlananlar bedellerini ödemelidir

5. Belirtilen hizmetler ve gereksinmeler kar - şısında kanun koyucunun düzenlediğı olanak - ları "akçalı-akçasız işler" ya da "ticari" gibi de - ğerlendirmelerle önlemek yanlıştır. Ancak, et - kinliklerden sağlanan kaynakların üyelere ve topluma hizmet olarak geri dönmeginin araçları - nın etkinleştirilmesi, örgütün kaynaklarının or - tak kullanıma açılması mekanizmaları yaratıl -

malıdır. Yöneticilerin gelirlerden pay alması ön - lenmelidir.

Konuya İlişkin Kurultaya Katılan Delegeler Tarafından Sunulan Diğer Karar Taslakları:

1. Odalarımız üyelerinin mühendislik/mimar - lık hizmetlerinin denetlenmesi konusunda TMMOB Yasası ve TMMOB ve Oda mevzuatı - nın kendilerine sağladığı yetki ve olanakları ku - lanırlar. Yerel yönetimler ya da ilgili kamu ku - rumları ile; Odalarımızın örgütsel bağımsızlığı - nı zedeleyen, kamusal denetim işlevlerini etki - sizleştiren protokoller, denetim görevini kolay - laştırmak iddası ve amacıyla da olsa, yapıla - maz.

2. TMMOB ve Oda yayın, ajanda ve etkinlik - leri için reklam alınması veya sponsor desteğı sağlanması konularında:

a) Örgütsel bağımsızlığın, kamusal denetim işlevinin korunması,

b) Mesleki etik değerlerinin korunması, TMMOB ve Odanın ilke ve politikalarının korunması,

Üyelerin mali durumları açısından mevcut eşitsizliklerin derinleştirilmemesi anlayışıyla davranılması esastır.

3. Üyelere ve kamuoyuna sunulan yayın, ajanda ve benzeri ürünler, kongre, konferans ve benzeri etkinlikler ve hizmet mekanlarının mef - ruşat ve dekorasyonu konularında mütevazı davranmak ancak sunulan hizmetlerin içeriğini zenginleştirmek ilkesi esastır.

4. Odalarımızın güçlü olması için çok para kazanmayı amaçlayan politikalar yerine, sahip olduğumuz kaynak, mülk, malzeme, olanak ve kadroların ortak ve verimli kullanılması politika - sı benimsenmeli ve hayata geçirilmelidir.

5. TMMOB ve Odalarımızda görev yapan mühendis ve mimarların ücretleri kamuda görev yapan 1.derece son kademedeki bir üyemizin ücretini alamaz.

6. TMMOB ve Odalarımızın herhangi bir yö - netim organında seçimle görev alan hiçbir yö - netici, aynı zamanda, yöneticisi olduğu kuru - luşta, (TMMOB, Oda veya Oda birimleri) pro - fesyonel görev alamaz.

7. TMMOB ve odaların ya da Oda birimleri - nin seçimle görev alınan herhangi bir yönetim kurulunda üst üste 2 dönemden fazla görev alı - namaz.

8. TMMOB ve Odalar:

a) Üyelerinin mesleki gelişmelerinin sağlanmasına yönelik eğitim hizmetleri ve mesleki faaliyetleri için ihtiyaç duydukları diğer hizmetler,

b) Sektörel gelişme amaçlı kongre, sempozyum vb. etkinliklerin düzenlenmesi hizmetleri,

c) Kamu ya da özel kesim tarafından yapılan, ancak yapılmasında zorunluluk bulunmayan hizmetlerin üyelerce yerine getirilmesi için sağlanması gereken eğitim ve koordinasyon hizmetleri dışında kamu tarafından yapılması gereken veya üyeleri tarafından üretilebilecek hizmetleri üretilmezler.

9. Karar Önerisi: TMMOB birimleri sınırları, yetkileri ve sorumlulukları çizilmiş bir şekilde "Kamusal Hizmet" vermelidir. Bu amaçla TMMOB ve birimleri, kamusal hizmet kapsamını belirlemelidir. 2002 yılı TMMOB Genel Kurulu'nda bu konuda hazırlanmış raporlar görüşülür ve bu genel kurulda çıkacak sonucu göre örgütlerin verebilecekleri hizmetler tamamlanmış olmalıdır.

MESLEKİ DAVRANIŞ İLKELERİ

Sunuş

Mühendislik Mimarlık Kurultayı kapsamında tartışmaya açılan etik ve mesleki davranış ilkeleri konusu azımsanmayacak bir düzeyde ilgiyle karşılandı. Ayrıca Kurultay çerçevesinde düzenlenen eğitim sempozyumunda gündem maddesi olarak panelde tartışıldı ve bunun dışında neredeyse tüm oturumlarda üzerinde durulan bir konu haline geldi.

Mühendislik ve Mimarlık Eğitimi Sempozyumunda mühendislik ve mimarlığın toplumsal bir olgu olması konusunun altı önemle çizildi. Bu nedenle de bir mühendis ya da mimarın sahip olması gereken özellikler içerisinde toplumsal, siyasal, kültürel ve etik değerler alanındaki sorumluluklarının bilincine ulaşmış olmasının gereği pek çok konuşmacı tarafından altı kalın çizgilerle çizilerek belirtildi. Dünyada da yaygınlaşan bu yaklaşım içerisinde, mesleki ve toplumsal yaşamda etik merkezi bir konumda yer almaktadır.

Mühendislik Mimarlık Kurultayı kapsamında tartışmaya açılan Mühendislik ve Mimarlık Mesleki Davranış İlkeleri Taslağı üniversite

çevrelerinde de ilgiyle karşılandı. Bu ve başka çevrelerden gelen eleştiriler, taslağın gözden geçirilmesi sırasında değerlendirildi.

Gelen görüşler birkaç ana başlık altında toplanabilir.

- TMMOB'nin mesleki davranış ilkelerini gündemine alması olumlu bir davranıştır.
- Mesleki davranış kuralları yürürlüğe konmalı - Bu kapsamda, 2-3 yıl gibi bir süre mesleki davranış ilkeleri konusunda bilinçlenme süresi olarak değerlendirilmeli ve mesleki davranış ilkeleri yaptırıma bağlanmalıdır.
- Üniversite eğitiminde etik, ders olarak programlara alınmalıdır.

Mühendislik ve Mimarlık Kurultayı kapsamında, etiğin bir kavram olarak felsefi açıdan tartışmaya açılması amacımızın dışındadır.

Burada amaç, etiğin meslek alanlarında, meslektaşın mesleki ve toplumsal ilişkilerinde, üstü örtük olarak var olan, değer yargılarının açıklığa kavuşturularak, öncelikle kendi bünyemizde ilkeler halinde genel kabule ulaşmasına, giderek toplumsal ilişkiler içerisinde kültürel yapımıza yansımaya aracı olmaktır.

Etik değerler toplumdan topluma ve toplumların kültürel yapıları ve düzeylerine göre değişiklikler göstermektedir.

Mesleki açıdan baktığımızda, mesleğin kendine özgü yazılı ve gelenek olarak yerleşmiş ilkeleri, anlaşmaları bulunmalıdır/bulunmaktadır. Meslek kuralı ya da ilkeleri olarak ifade ettiğimiz bu değerlere uyulmaması, bu değerlere karşı tavır alınması mesleğin ve meslek sahibinin saygınlığını zedeleyecektir. Bu nedenle de mesleki davranış kurallarına uyulmamasının en büyük yaptırımı, meslek mensuplarının, kendi değerlerini çiğneyenlere karşı geliştireceği toplumsal tepki olacaktır. Dolayısıyla mesleki davranış kurallarının yerleşmesinde, bireyde toplumsal tepkiden kaçınma, ayıplanma, kısaca utanma bilincinin, toplumda ise ilkelerini çiğneyene karşı tavır geliştirme, ayıplama, giderek toplum dışına itme erkine sahip olduğu bilincinin gelişmesi çok önemli yer tutmaktadır.

Mesleki davranış kuralları katı durağan kurallar olmayıp, toplumsal değişim ve teknolojik gelişim süreci içerisinde dinamik olarak gelişen, yaygınlaşan her aşamada daha ileriye iyiye doğru giden bir yapıya sahiptir.

Bu değişim ve gelişim süreci içerisinde etik, tarih, felsefe, sosyoloji, bilim tarihi, psikoloji vb. beşeri bilimlerle bire bir ilişkili olarak, daha doğrusu iç içe olarak gelişmiş ve yaşamı

olan etkilerini, meslek mensuplarının bu etkilerden doğan kişisel sorumlulukları olduğunu, kararlarında başvurdukları değerleri ve etik ilkeleri tanımlarını gerektirmektedir. Bu amaç-

yönlendirmiştir.

Bugün içinde yaşadığımız dönemin değer yargılarının bozulup yozlaştığı, her şeye kişisel çıkar açısından yaklaşıldığı ve bu kişisel çıkarların tüm erdemlerin üzerinde tutulduğu, insana saygının yok olduğu, kaba kuvvetin hukkunun yerine geçtiği bir dönem olduğuna ilişkin yaygın bir kanı vardır. TMMOB'nin insanı özne alan, insanı daha da erdemli kılacak değer yargılarının oluşması yönünde başlattığı bu arayış, kendi bünyemizde olduğu kadar toplumsal yaşamımız için de önem taşımaktadır.

Bununla beraber başlayan bu süreçte önemli sancılar da yaşanacaktır. İlkelerimizin yaşama geçmesiyle üyelerimizle yönetici, siyasetçi, işveren ve başka çıkar gurupları arasında çatışmalar gündeme gelebilecektir. Bu zorluklar kendilerini bu türden çatışmaların içinde bulan üyelerimizle yoğun bir örgütsel dayanışma içinde olunmasını da gündeme getirebilecektir.

Başlatılan bu süreç içerisinde, örgütümüz genelinde ve yetkili kurullarında tartışılarak olgunluğa eriştirilecek Mesleki Davranış İlkelerinin tüzük ve yönetmeliklerimiz gibi yazılı belgelerimize yansımından başlayarak, örgütsel yapımıza da önemli katkılarda bulunacağı umudunu taşıyoruz.

Karar Taslakları

1. Mühendislerin ve mimarların mesleki sorumlulukları, mühendislik ve mimarlık hizmetlerinin topluma, doğaya, çağımıza ve geleceğimize olan etkileriyle doğrudan bağlantılıdır. Etki TMMOB Mesleki Davranış İlkeleri, mühendislerin ve mimarların mesleki etkinliklerinde göz önünde bulundurmaları gereken değerleri, kararlarına kılavuzluk edecek bir toplumsal sözleşmenin öğelerini vermek için hazırlanmış ve TMMOB Mesleki Davranış İlkelerini Uygulama Esasları ile birlikte Kurultay tarafından kabul edilmiştir.

2. TMMOB Mesleki Davranış İlkelerinin belirlenmesinin yanı sıra, geleceğin mühendislerinin ve mimarlarının, bilim ve teknolojinin, mühendislik ve mimarlık etkinliklerinin topluma

la, beşeri ve sosyal bilimlerin de katkısıyla, bilgi ve düşünce zenginliği yaratmak, kültürel düzeyi yükseltmek, etik ikilemleri tartışma yeteneğini kazanmak için, mühendislik ve mimarlık lisans eğitimi sırasında etik eğitiminin verilmesi için çalışmalar yapılması gerekli görülmüştür.

3. Toplumun güvenliğini, sağlığını, refahını ve doğanın dengesini temel alacak ilkeler, ülkemizde uygulanmakta olan sosyal, siyasal ve ekonomik politikaların özændirdiği ya da ödüllendirdiği davranışlarla büyük ölçüde çelişmektedir. Bu çelişkili durum kimi meslektaşlarımız açısından geçerli olduğu kadar kimi işverenler ve kamu yöneticileri tarafından da kendi çıkarlarına aykırı bulunacak ve bu ülkelere uygun davranışlarda bulunacak üyelerimiz üzerinde işsizliğe kadar varan yaptırımlar söz konusu olabilecektir. Olağan dışı koşullara karşın bu ilkelerin uygulanmasına çaba harcayan üyelerin ödüllendirilmesi ve bu uygulama sırasında haksızlığa uğrayan üyelere sahip çıkılması için TMMOB bünyesinde özel bir fon oluşturulması karara bağlanmıştır.

TMMOB MESLEKİ DAVRANIŞ İLKELERİ

Giriş

Mühendislik ve mimarlık hizmetleri, gerek tek tek bireylerin, gerekse toplumun günlük yaşamının her noktasını daha çok etkilemekte, bu etki günümüzle sınırlı kalmayıp geleceğimizi ve kaynaklarımızın kullanımını da kapsamaktadır. Bu nedenle de, mühendislerin ve mimarların topluma, yaşadıkları çağa, doğaya karşı sorumlulukları da hizmetlerinin kapsamıyla aynı oranda artmaktadır. Ayrıca, gelişme sürecinin sıkıntılarını yaşayan ülkemizde bu toplumsal sorumluluk daha da fazladır.

Mühendisler ve mimarlar, ayrılmaz bir parçası oldukları toplumun refah ve mutluluğuna katkıda bulunmak için, mesleki etkinliklerinde aşağıda tanımlanan ilkelere uymayı, uyulması için meslektaşlarını uyarmayı bir görev sayarlar.

Topluma Karşı Sorumluluklar **Mühendisler ve Mimarlar,**

1. Mesleki bilgi, beceri ve deneyimlerini, top-

lumun ortak çıkarları; evrensel insani kazanımların ve kültürel mirasın korunması ve insan refahının gelişimi için kullanırlar. Toplumun sağlığı, güvenliği ve refahı için duymuş oldukları sorumluluk her zaman kendi kişisel çıkarlarının, meslektaşlarının çıkarlarının ya da mimar ve mühendisler topluluğunun çıkarlarının üstünde yer alır.

2. Kendilerinden istenen işin toplum ve çevre için ciddi bir tehlike varatacağı sonucuna va-

maksızın, mesleki beceri ve deneyimlerini sonuna kadar kullanarak, uygun ve düzgün bir iş düzeyi ile çalışırlar.

2. İşverenleri ya da müşterileriyle olan ilişkilerini etkileyecek şekilde doğrudan ya da dolaylı olarak herhangi bir armağan, para ya da hizmet ya da iş teklifi kabul etmezler; başkalarına teklif etmezler, mesleki ilişkilerini geliştirmek amacıyla siyasal amaçlı bağış yapmazlar.

3. İşverenin/müsterinin ticari ve teknolojik

rırlarsa ve bu konudaki mesleki yargıları işveren ya da müşteri tarafından dikkate alınmıyorsa, görüşlerini işverene ya da müşterilerine yazılı olarak bildirirler; sonuç alamamaları durumunda meslek örgütlerini ve gerektiğinde yetkili makamları ve kamu oyunu bilgilendirirler.

3. Toplumun ilgi alanı içinde bulunan teknik konulardaki görüşlerini, raporlarını, konuyu yerinde ve tam anlamıyla araştırmış, incelemiş ve yeterli bir bilgi ve verilerle donanmış olarak, ticari ve kişisel kaygıları bir yana bırakarak, 2. Tüm meslektaşlarına saygıyla yaklaşır; doğru, tam ve nesnel bir biçimde açıklarlar.

4. İş yerlerinde işçi sağlığını korumak ve iş güvenliğini sağlamak için gerekli önlemleri alırlar, iş yerlerinde çalışanları bu konularda bilgilendirirler.

5. İşverenleri, müşterileri, meslektaşları da dahil olmak üzere, toplumdaki herkese adil, dürüst ve iyi niyetle davranırlar.

6. Ülkenin teknoloji ve mühendislik yeteneğinin yükselmesi için, teknolojinin, teknolojinin uygun kullanımının ve potansiyel sonuçlarının toplum tarafından anlaşılması için çaba gösterirler.

Doğaya ve Çevreye Karşı Sorumluluklar

Mühendisler ve Mimarlar, doğayı ve çevreyi korumayı, onlara zarar vermemeyi, uygulamalarının doğayla uyumlu olmasını sağlamayı mesleki sorumluluklarının ayrılmaz parçası olarak görürler, doğal kaynakların ve enerjinin tasarrufuna özel önem verirler.

İşverene ve Müşteriye Karşı Sorumluluklar

Mühendisler ve Mimarlar,

1. İşveren/müşteriyle teknik konulardaki mesleki alışverişlerinde her zaman güvenilir bir iş gören ya da vekil ya da danışman olarak ve işveren/müşterinin çıkarları için, toplumun refah ve sağlığını ve güvenliğini tehlikeye at

sırlarını izin almadan başkalarına açıklamazlar, kişisel çıkarları için kullanmazlar.

Mesleğe ve Meslektaşına Karşı Sorumluluklar

Mühendisler ve Mimarlar,

1. Mesleki etkinliklerini, tüm meslektaşlarının güvenini kazanacak bir biçimde ve mesleğin saygınlığına azami özen göstererek sürdürürler.

2. Tüm meslektaşlarına saygıyla yaklaşarlar; meslektaşlarıyla haksız rekabet içinde olmazlar ve astlarının gelişimi için özel çaba harcarlar, onlara yardımcı olurlar, telif haklarına ve özgün çalışmalara saygı gösterirler, çalışmalara katkıları ve katkıda bulunanları belirtirler.

3. Yalnızca yeterli oldukları alanlarda mesleki hizmet verirler; hizmetlerini etkileyebilecek diğer uzmanlık alanlarındaki yetkililerin görüşlerine başvururlar, disiplinler arası ortak çalışmayı özendirirler.

4. Mesleki görev, yetki ve sorumluluklarını, sadece zorunlu durumlarda ve ehil olan meslektaşlarına devrederler.

5. İşlerini yalnızca kendilerine tanınmış mesleki görev, yetki ve sorumluluk çerçevesinde yaparlar, yalnızca resmi olarak hak kazanmış oldukları sıfat ve unvanları kullanırlar.

6. Bu mesleki davranış ilkelerine aykırı davranışlara yardımcı olmazlar, onların etkinliklerinin içinde yer almazlar, onları uyarırlar, bu konuda meslek örgütleriyle işbirliği yaparlar; bu ilkelere uygun davranışları bütün güçleriyle desteklerler.

7. Meslek örgütlerinin etkinliklerine aktif olarak katılmaya çaba gösterirler, onları desteklerler, mesleğin gelişmesine katkıda bulunurlar.

Kendilerine Karşı Sorumluluklar

Mühendisler ve Mimarlar,

1. Mesleki bilgilerini güncelleştirirler, kültürlerini ve mesleki yeterliliklerini geliştirirler.

2. Mesleki etkinliklerine ilişkin olarak meslektaşlarının dürüst ve nesnel eleştirilerini dikkate alırlar, gerektiğinde kendileri de eleştirmekten kaçınmazlar.

3. Birlikte çalıştığı insanları anlamaya, çok kültürlü çalışma ortamlarına uyum sağlamaya çalışırlar.

TMMOB MESLEKİ DAVRANIŞ İLKELERİNİ UYGULAMA ESASLARI

BÖLÜM I - Amaç ve Kapsam

Madde 1. Amaç

Bu Esaslar, Türkiye'de mesleki etkinliklerde

b) Mesleki Davranış İlkelerini geliştirmek için öneriler hazırlamak, bu konuda bir tartışma zeminlerini ve sürecini oluşturmak ve yaşatmak, Mesleki Davranış İlkelerinin mühendisler ve mimarlar nezdinde genel kabul görmesi için çalışmak;

c) Mesleki Davranış İlkelerini genel olarak topluma, özel olarak da işveren kuruluşlarına ve kamu yöneticilerine tanıtmak, aynı sorumluluğu her kesimin duymasına yönelik çalışmalar yapmak;

d) Mesleki Davranış İlkelerine uygun davranışlarından ötürü zor duruma düşen üyeleri destekleyici mekanizmaları saptamak, uygulanması için TMMOB Yönetim Kuruluna öneride bulunmak;

Bu Esaslar, Türkiye de mesleki etkinliklerde bulunan, mühendis ve mimar unvanını kullanan bütün mühendislerin ve mimarların mesleki etkinliklerinde uymaları gerekli mesleki davranış ilkelerini ve bu ilkelerin nasıl uygulanacağını belirler.

Madde 2. Mesleki Davranış İlkeleri ve Uygulama

TMMOB Mesleki Davranış İlkeleri bu Esasların ekidir.

Odalar bütün üyelerini bu İlkeler konusunda bilgilendirir; bu İlkelerin verdikleri yetki belgelerinin eki olarak da işlem görmesini sağlarlar.

BÖLÜM II - Etik Kurulları

Madde 3. TMMOB Etik Kurulunun Oluşumu

TMMOB bünyesinde 15 üyeli Etik Kurulu oluşturulur.

Kurulun beş üyesinin asıl ve yedekleri Yüksek Onur Kurulunun asıl ve yedek üyeleridir. Diğer on üyenin asıl ve yedekleri TMMOB Genel Kurulunun tarafından ayrıca seçilir.

Kurulda, konu üzerinde çalışmış üyelerin, Üniversitelerde etik dersleri veren öğretim görevlisi üyelerin bulunmasına özen gösterilir.

Madde 4. TMMOB Etik Kurulunun Görevleri

Etik Kurulunun görevleri şunlardır:

a) Üyeleri ve diğer mühendis ve mimarları Mesleki Davranış İlkeleri konusunda bilgilendirmek;

bulunmak,

e) Kurulun kendisinin gerek gördüğü ya da kişisel ya da bir örgüt birimi tarafından yapılmış başvuru ile aktarılan konuları incelemek, bu konularda aydınlatıcı ve esinleyici kararlar almak ve bu kararları yayınlamak;

f) Örnek olaylar konusunda bilgi birikimi oluşturmak, yurt dışı örnek olayları dilimize kazandırmak ve yayınlamak;

g) TMMOB birimleri ya da üyeler tarafından eğitim ya da İlkeleri geliştirme çalışmaları yapmak amacıyla oluşturulabilecek başka kurulları desteklemek, bu kurulların eşgüdümünü sağlamak için çaba harcamak;

h) Uygulama sürecinde Mesleki Davranış İlkelerinden gerekli bulunanların değiştirilmesi, TMMOB Disiplin Yönetmeliğine ya da başka belgelere eklenmesi için TMMOB Yönetim Kuruluna öneride bulunmak;

i) Mühendislik ve mimarlık lisans eğitiminde etik derslerinin verilmesi için çalışmalar yapmak, program hazırlıklarını desteklemek, gerekli kurum ve kuruluşlarla ilişkide bulunmak;

Ulusal ve yabancı kuruluşlarla ilişkiler kurmak, bunlarla ortak çalışmalar yapmak;

k) Odalarca verilen büro tescil, SMM, bilirkişilik, yetki, vb. belgeler ile ileride verilebilecek benzer belgelerde Mesleki Davranış İlkelerinin ek olarak yer alması için çalışmalar yapmak, uygulamaları izlemek ve gözlemlerini TMMOB Yönetim Kuruluna bildirmek;

l) Bu Esasların geliştirilmesi için TMMOB Yönetim Kuruluna önerilerde bulunmak;

m) Etik Kurulunun çalışma esaslarını belirlemek,

lirlemek.

Madde 5. TMMOB Etik Kurulunun Toplanması ve Karar alması

TMMOB Etik Kurulu ilk toplantısını, TMMOB Genel Kurulunu izleyen iki ay içinde yapar.

TMMOB Etik Kurulu üye sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve kararlarını oy çokluğuyla alır. Kurul ilk toplantısında bir Başkan seçer.

TMMOB Etik Kurulunun sekreteryaya görevini TMMOB Genel Sekreterliği yapar.

BÖLÜM III - Dayanak, Yürürlük ve Yürütme

Madde 6. Dayanak

Bu Esaslar 6235 sayılı TMMOB Yasasına dayanılarak hazırlanmıştır.

Madde 7. Yürürlük

Bu Esaslar ve TMMOB Mesleki Davranış İlkeleri, TMMOB Genel Kurulunda kabulünden sonra yürürlüğe girer.

alanda bilgilendirirler. Özendirici önlemlerle sorununa sahip çıkmalarına yardımcı olurlar.

b) İşyerlerinde, çalışanların ekonomik-sosyal hak mücadelesinde elde edilen kazanımların kendilerine de yarar sağlayacağı bilinciyle hareket ederler, onlara engel olmazlar.

2. Meslek Örgütüne (TMMOB / Oda'ya) Karşı Sorumluluklar

a) Meslek Örgütüne üye olurlar, üye olmayı ve Meslek Örgütünün organlarında yer almayı özendirirler. Mesleki Davranış İlkeleri'ne uygun davrananları Meslek Örgütüne bildirirler, ödüllendirilmeleri konusunda öneriler getirirler.

b) Yeterli oldukları uzmanlık alanını Oda'ya bildirirler, Mesleki Davranış İlkeleri ile ilgili olarak karşılaştıkları her sorunda Oda'yı bilgilendirirler, Mesleki Davranış İlkeleri'ni geliştirme ve geliştirdiklerini, yaşadıklarını Oda ile paylaşmaya özen gösterirler.

3. TMMOB, aşağıda belirtilen Mesleki Davranış İlkelerini, bu ilkelere kılavuzluk eden top-

Ancak Esasların 4e maddesi yürürlük tarihinden altı ay sonra uygulanır.

Madde 8. Yürütme

Bu Esaslar TMMOB Yönetim Kurulu tarafından yürütülür.

Geçici Madde 1: İlk Dönemde TMMOB

Etik Kurulunun Belirlenmesi

Esasların kabul edildiği TMMOB Genel Kurulundan sonraki ilk TMMOB Etik Kurulunun üyeleri TMMOB Yönetim Kurulu tarafından belirlenir.

Geçici Madde 2: İlk Dönemde TMMOB

Etik Kurulunun Toplanması

İlk TMMOB Etik Kurulu, Kurul Üyelerinin TMMOB Yönetim Kurulu tarafından belirlenmesinden sonraki bir ay içinde ve TMMOB Genel Sekreterliğinin çağrısı üzerine toplanır.

Konuya İlişkin Kurultaya Katılan Delegationlar Tarafından Sunulan Diğer Karar Taslakları:

1. İşçilere Karşı Sorumluluklar Mühendis ve Mimarlar

a) İşyerlerinde işçi sağlığı ve iş güvenliği için gerekli önlemlerin alınması doğrultusunda çaba gösterirler. İşyerlerinde çalışanları bu

lumsal sorumluluk bilincini mühendis/mimarlara tanıtmak, mühendis-mimarlar ve toplum tarafından benimsenmesi ve yaygınlık kazanması için çalışır, bu amaçla Demokratik Kitle Örgütleri, diğer Meslek Odaları ve Sendikalarla ortak çalışmalar yapar. Bu ilkeleri uyguladığı için mağdur olan üyeleriyle dayanışma için her türlü örgütsel olanağı kullanır.

Mühendis ve Mimarlar:

a) Mesleki bilgi, beceri ve deneyimlerini, toplumsal çıkarların, evrensel insani kazanımların ve kültürel mirasın korunması için kullanırlar. Toplum yararı için duymuş oldukları sorumluluk ve kaygı her zaman özel çıkarların üstünde yer alır.

b) Kendilerinden istenen işin toplum ve çevre için ciddi bir tehlike yaratacağı sonucuna varırlarsa ve bu konudaki yargıları patron ya da müşteri tarafından dikkate alınmıyorsa, meslek örgütlerini ve kamuoyunu bilgilendirirler. Söz konusu işi yapmamak için her türlü meşru yol ve yöntemi kullanırlar.

c) İşyerlerinde işçi sağlığının korunması ve iş güvenliğini birinci derecede gözetirler, gerekli önlemlerin alınması için girişimde bulunarak işyerlerinde çalışanları bu konuda bilgilendirir ve eğitirler. Kendi sorumlulukları altındaki işçilerin sağlıksız ve iş güvenliğinin olmadığı ortamlarda çalışmasına izin vermez, buna izin

veren ya da göz yuman meslektaşlarını ve iş arkadaşlarını uyarırlar.

d) Toplumsal çıkarlara hizmet eden teknolojilerin gelişmesi; gerektiğinde alternatif teknolojilerin yaygınlık kazanması ve toplum tarafından benimsenmesi için çalışırlar. Teknolojinin uygun kullanımı ve toplumu tehdit eden uygulamaları konusunda kamuoyunu bilgilendirmek için çaba gösterirler.

ÖRGÜT MİSYONU

Örgüt Amaçlarının Özeti

Yukarıda bölümler halinde incelenen konularda önerilen karar taslakları Birlik ve Odaları arasında bir ayırım yapılmadan belirtilmiştir. Burada belirtilen amaçlar da bu ayırımı gözetmemektedir.

TMMOB ile Odalar arasındaki işbölümünün temeli, Odaların amaçlarının kendi uzmanlık alanları ile sınırlı olması, Birliğin amaçlarının ise bütün mühendislik ve mimarlık alanlarına yayılmasıdır. Birlik Odalar arasındaki eşgüdümü sağlamak ve Odaları ortak konularda yönlendiren üst örgüt niteliğini taşımak durumundadır.

miştir.

Misyon Tanımı

"Misyon", sözcük olarak "amaç" anlamındadır. Ancak, kimi yerlerde "vizyon" kimi yerlerde de "varlık nedeni" olarak kullanılmaktadır. Örgüt misyonu aynı zamanda programatik / politik bir tanım gerektirmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi, örgütün çeşitli etkinliklerinde belirlenmiş ilkeler, politikalar, görüşler böyle bir misyon tanımlaması için önemli ipuçları vermektedir. Esasen, mühendis-mimar hareketinin çeşitli evrelerinde, yazılı olmasa da bu misyonları belirleme olanağı bulunmaktadır. İlk aşama, "TMMOB'nin Kuruluşuna Kadar Kısa Bir Tarihçe" bölümünün sonunda da belirtildiği gibi, "mühendis ve mimarların kendi ülkelerinde yabancı mühendislerle karşı haklarını almaya, toplum nezdinde varlıklarını kabul ettirmeye ve bunu yasal bir dayanağa bağlama" olarak tanımlanabilir. Kuruluştan hemen sonraki aşamanın misyonu ise "elde edilen yasal dayanağın devletle yakın ilişkiler içinde, meslektaşların çıkarlarının genişletilmesi ve meslekler arasındaki hak ve yetkilerin belirlenmesi" olarak özetlenebilir. 1970'lerin misyonu ise "bilimi ve teknolojiyi halkın hizmetine sunma" hedefi içinde

Mevcut Yasalara Göre Örgüt Misyonu

Daha önceki bölümlerde incelenen TMMOB yasasından hareketle TMMOB'nin yasada belirtilen misyonunu "Mesleki faaliyette bulunan mühendis ve mimarların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek disiplinini ve ahlakını korumak, meslek menfaatlerinin gelişmesi için resmi makamlarla işbirliği yapmak üzere, mühendisleri ve mimarları ihtisas alanlarında kurulacak Odalar aracılığıyla örgütlemek" olarak özetlemek mümkündür.

Kurultayın nihai amacı, yasada belirtilen bu örgüt misyonunun, ya da sözcük anlamıyla örgüt amacının, günümüz koşullarında geçerli olup olmadığını, mevcut yasal düzenlemelerin belirlediği çerçeve içinde kalınmadan ve günümüz koşullarında üyelerin ortak iradesini yansıtabilecek şekilde belirlemek olarak belirlenmiş idi. Bu amaca ulaşabilmek için, Kurultay amacıyla belirtilen konular tek tek incelenmiş, bu konularda temel politikalar taslak haline getiril-

belirtilmiştir. Şimdi görevimiz günümüzde bu misyonu yeniden ve yazılı bir biçimde belirlemek olmalıdır.

Böyle bir tanımlama yapılırken, yönetim ini-siyatiflerinin sınırlanmaması ancak ortaklaşa belirlenen hedefleri de gözetmek gerektiği inancındayız.

Bu amaçlardan hareketle örgüt misyonunun yeniden ifadesi edilmesi hedeflenmişti. Ancak, daha önceki bölümlerde belirtilen eksiklikler nedeniyle, amaçların özetlenmesiyle yetinilmiş ve misyon tanımlama görevi, amaçların görüşülüp kararlaştırılmasından sonraki etkinliklere bırakılmıştır.

Karar Taslağı

TMMOB ve Odaların amaçları şöyle özetlenmiştir:

1. Mesleki, ekonomik ve kültürel alanlarda ülkemizdeki mühendisleri ve mimarları temsil etmek;
2. Mühendislerin ve mimarların mesleki ve sosyal gelişmelerini sağlamak ve uzmanlıkları -

ni toplum yararına kullanmalarının zeminini yaratmak; bu amaçla uzmanlıkları ile ilgili gelişmelerin ve politikaların sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel boyutlarını kavramak, yorumlamak ve toplumu bilgilendirmek; bu politikaların toplum yararına düzenlenmesi için öneriler geliştirmek ve bu önerilerin yaşama geçirilmesi için müdahale etmek;

3. Meslek alanlarında uzmanlık görüşünü belirtmek, ekonomik ve sosyal kalkınma için bilimin ve teknolojinin yerini ve önemini sergilemek, bilimsel ve teknik ilerleme ile ilgili enformasyonun yayılmasına yardımcı olmak, toplumu bilim ve teknolojinin nitelikleri ve olası sonuçları konusunda bilgilendirmek;

4. Mühendislerin ve mimarların işgücü planlanması ve eğitim bölümlerinin açılması ile ilgili karar süreçlerinde ve eğitimin akreditasyonu çalışmalarında yer almak;

5. Mühendislerin ve mimarların uzmanlık alanlarına göre kurum ve kuruluşlardaki meslek içi eğitimlerine katkıda bulunmak, serbest çalışanların mesleki eğitimlerini planlamak, eğitim eksikliğinden kaynaklanan işsizliği gidermek üzere tamamlayıcı eğitimi planlamak;

6. Mühendislerin ve mimarların mesleki yetliliklerini saptamak ve belgelemek; üyelerin uzmanlıklarını izlemek, gereksinme sahibinin uygun uzmanlıktan yararlanmasını sağlamak;

7. Mesleki davranış ilkelerini ve kurallarını belirlemek ve geliştirmek, üniversite eğitiminde beşeri ve sosyal bilimlerin de katkısıyla etik eğitiminin verilmesini sağlamak;

12. Örgütsel özerkliği koruyarak, diğer meslek örgütleriyle, sendikalarla, demokratik kitle örgütleriyle üyelerimizin ortak çıkarları zemininde çalışmalar yapmak; siyasal partilerle görüş alışverişinde bulunmak;

13. Üyelerin örgüt etkinliklerine katılmalarını özendirmek ve kolaylaştırmak;

14. Dış ülkelerdeki mühendislik ve mimarlık örgütleriyle, mesleğin geliştirilmesi ve sermayenin küresel saldırısına karşı bilim ve teknolojideki gelişmelerin insanlık yararına kullanılmasını savunacak küresel güç birliği için ilişkilerde bulunmak;

15. Üyelerinin uluslararası kabul gören normlar ve standartlar karşısında hak ve çıkarlarını korumak ve haksız rekabet ortamında kalmalarını önlemek; ülkemizde verilen diplomaların uluslararası tanınırlığını sağlamak.

Konuya İlişkin Kurultaya Katılan Delegeler Tarafından Sunulan Diğer Karar Taslakları:

TMMOB, mühendis ve mimarların tek tek odalara değil doğrudan TMMOB'ye üye olacakları ve örgütsel ilişkilerini bu zeminde sürdürebilecekleri bir yapılanmaya gitmek üzere girişimlere başlar. Bu yapılanma tarzı, mesleki disiplinlerin çalışmalarını özgürce sürdüreceği ortamı hazırlamayı göz ardı edemez. Böyle bir yapılanmanın katılım eksikliği doğurmaması için gerekli tedbirler alınır. 2002 yılında yapılacak TMMOB Genel Kurulu'na TMMOB Yönetim Kurulu tarafından bu konuda yürütülecek ayrıntılı bir çalışmanın raporu sunulur.

egitimini ve nitelmesini sağlamak,

8. Mühendislik ve mimarlık etkinliklerini ve bu etkinliklerin ürünlerini toplumun güvenliği ve sağlığı açısından denetlemek;

9. Örgüt birimlerinin üyelerine ve topluma hizmet vermelerini ve kaynakların üyelere ve topluma hizmet olarak geri dönmesini sağlamak;

10. Disiplinler arası çalışmaları özendirerek, kolaylaştırmak ve örgütlemek, uzmanlık alanlarındaki mesleki örgütlerinin yakınlaşmasına, birlikte çalışma ve üretme alışkanlığının yerleşmesine katkıda bulunmak;

11. Kamu ve özel işyerlerinde çalışan üyelerimizin sendikalaşmasını özendirmek, sendikal çalışmalarda bulunan üyelere sahip çıkmak ve sendikalarda bu nitelikli işgücünün sorunlarının anlaşılmasına yardımcı olmak;

bu çalışmaları raporu sunulur.

2. TMMOB, kamu kurumu niteliğini fetişleş-tirmeden bunun yalnızca Odaların meşruiyeti-nin bir ayağı olarak gerektiği fikrinden hareket-le, devlet ve bürokrasiyle hiyerarşiler-politik ba-ğımlılık ilişkisine girmemek ve sermaye taban-lı diğer çıkar gruplarından da bağımsız bir çizgi izlemek durumundadır.

3. TMMOB, siyasetin parlamentoya hapse-dilmesine karşı çıkarak, depolitizasyonu red-deden, siyasetin dar tanımını aşan (parti siya-seti) her şeyi siyasetle ilişkilendiren (genel si-yasetle) bir tutumu sürekli vurgulayan emeğin birikimine sahip çıkan emek ağırlıklı bir meslek kuruluşudur.

4. İnsanlığın milyonlarca yıllık emeğinin biri-kimi olan bilime ve kültüre, uygarlık değerlerine sahip çıkan TMMOB; kültürel mirasın, insanlık

değerlerinin korunmasını ve geliştirilmesini9. Mühendislik-mimarlık hizmetlerinin yürü - amaçlayan demokratik planlamayı yalnız günü-müz için değil geleceğimiz açısından da zorun-lu görmektedir. Planlamayı olanaksızlaştıran, doğanın dengelerini yok sayan, teknolojinin top-lumsal boyutunu unutturan, bilimi ve tekniği ser-mayenin hizmetine sokan ve sadece karın mak-simize edilmesini amaçlayan yeni liberal politika ve uygulamalara karşı eylemli ve engelleyici toplumsal bir muhalefet hareketinin oluşması - na katkıda bulunmayı ve hayata geçirmeyi ör-gütsel bir görev olarak tanımlamaktadır.

5. TMMOB, "yeni dünya düzeni" denen dü-zensizliğin küreselleşme, özelleştirme adı al-tında sürdürülen yeni liberal politikalarına karşı ve artık hiçbir şeyin değiştirilemeyeceği şek-linde empoze edilen düşüncenin, insanlık biri-kimine ve iradesine, değiştirme yeteneğine da-ir yaratılmak istenen tarihsel özgüven erozyo-nunun dağıtılması ve her şeyin değişebilece-ğine olan inancın ve mücadelenin yükseltilmesi ni hedefler.

6. Toplum üretilen süreçlerinden koparan,12. üretken bir ülke yaratmak için eğitilen üyelerimi-zi sürecin dışına iterek açlığa ve insanlık onu-runu yakışmayan bir yaşama mahkum eden sisteme karşı, ranta, spekülasyona ve bunlara eksenli bütün ilişkilere karşı ödünsüz bir tavra sahip olan TMMOB, yalnızca üyelerine ve hal-kına karşı sorumludur.

7. TMMOB genel olarak emperyalizm, gün-cel olarak da Avrupa Birliği (AB)konusunda net duruşunu belirlemek zorundadır.

8. Mevcut sistemin mühendislik-mimarlık eğitiminde yarattığı deformasyon, işgücü plan-lamasına dayalı olmayan ve her yıl binlerce mühendis-mimarın mezun olmasına ve alanı - mızdaki büyümesine yol açarak, meslektaşları-

tülmesinde farklı disiplinlerin birlikte üretme kül-türünü geliştirmek, uzmanlık-disiplinlerin yetki ve sorumluluk sınırlarını belirlemek TMMOB'nin görevidir. Bu işlevin devlete ya da piyasa koşullarına terkedilmesini önlemek için, TMMOB disiplinler arası hukuku, yetkilendirme ilke ve kurallarını belirleyecek bilimsel kurul-or-gan ve mekanizmaları oluşturmak, sürekliliğini sağlamak ve bu konudaki düzenlemeleri yap-mak zorundadır.

10. TMMOB, mühendis-mimarların sorunla-rının toplumun ezilen ve emekçi kesimleriyle birlikte çözülebileceği doğrultusunda bütünlüklü bir tutum ve tavır benimsemeli ve uygulamalı - dır.

11. Mühendislik-mimarlık alanlarında yapa-cağı ayrıntılı, bilgilendirici ve yönlendirici çalış-malarla bu hizmetlerden yararlanan, kullanıcıla-rı olan toplumsal kesime sahip çıkarak, onların yararını ve haklarını gözeterek düzenlemeler, normlar ve standartlar oluşturmalıdır.

TMMOB yukarıda tanımlanan ilke ve he-deflere ulaşmayı, toplumun tüm kesimlerinin mühendislik-mimarlık hizmetlerinden sağlıklı, güvenli ve nitelikli yararlanmasını hedefleyen bir KAMUSAL DENETİM işlevini üstlenmek zo-rundadır.

13. Kamu görevlisi üyelerimizin istediği parti-ye üye olabilmeleri ve siyaset yapabilmeleri yo-lunda antidemokratik engellerin kaldırılması doğrultusunda uğraş vermek.

14. Devletten, sermayenin bağımsız, üyele-rin örgütü olarak;

• Toplumsal sorumluluğu temel alan ve kamu çı-karlarını koruyan bir bakış açısıyla, meslek - lerin kapsadığı tüm alanlarda politikalar ürete-rek müdahale etmek;

mızdaki geleceksizlik ve umutsuzluk duygusu ve kaygısını genişletmektedir. Bu anlamda TMMOB; Giderek yitirmekte olan mesleki itibarın yeniden kazanılmasına dönük meslekçi ve nostaljik bir söylem yerine, mühendis-mimarın sorgulayan ve etkilemeye/dönüştürmeye yönelik bir çözümlenmeyi ortaya koymalıdır. Sayıca artan, giderek niteliksizleşen ve proleterleşen mühendis-mimarların sözcülüğünü yapmalı, üyelerinin MESLEKİ DONANIMLARINI GELİŞTİRMEK amacıyla "SÜREKLİ EĞİTİM" mekanizmaları oluşturmalıdır.

- Mühendis, mimarların çıkarlarını üye ağırlığı - nı oluşturan ücretlilere ve işsizlere öncelik vererek savunmak ve geliştirmek;
- Tamamı yüksek eğitim almış üyelerin bağlı olduğu bir aydın örgütü olma niteliğinden kalkarak, mücadele etmektir.
- Enerji, çevre, sanayi, doğal kaynaklar, kentleşme, tarım gibi meslek alanları ile ilgili bütüncül politikalar üretmek üzere ülke gündemine müdahale eder ve geleceğinde rol oynar;
- Eşitlikli, özgür, adil, bilimin hakim olduğu bir ülke için ve halkın ihtiyaçları doğrultusunda

-
- meslek alanlarından kalkarak planlama çadele eder. Üyelerinin işten çıkarılmasına karşı dayanışmacı bir tarzda mücadele eder.
  - Bilimin ve teknolojinin tekrar halkın olmasını amaçlar. Alternatif bir teknolojinin yani hiyevunur. Bu doğrultuda üyelerinin sendikalara karşı ve otoriter olmayan ilişkilere dayanan, insanları yaptıkları işe ve doğaya yabacılaş - tırmayan, bireyin tüm yeteneklerinin ve yaratıcılığının önündeki teknik engelleri kaldıran, yenilenebilir kaynaklara yaslanarak doğayı tahrip etmeyen, uzmanların değil üretkenlerin ve tüm toplumun denetlediği gerçekten alternatif bir teknolojinin gerçekleşmesi için mücadele eder;
  - Meslek disiplinlerinin kapsamındaki tüm alanlarda toplumu bilgilendirici çalışmalar yapar;
  - Meslek disiplinlerinin kapsamındaki tüm alanlarda kamu çıkarları doğrultusunda denetim görevi yapar;
  - Meslek disiplinlerinin kapsamındaki tüm alanlarda ürünlerin ve hizmetlerin halk sağlığı ve güvenliği esas alınarak üretilmesi için mücadele eder;
  - Tüm çalışanların sağlığı ve iş güvenliği için çalışma yapar ve müdahale eder.
  - Mühendis, mimarların yetiştirildikleri eğitim kurumlarında niteliği geliştirilmiş, eşit, özgür, bilimsel ve parasız bir eğitim ortamı oluşması için müdahale eder.
  - Mevcut mühendis, mimarların eşitsiz eğitimden kaynaklı yetersizliklerinin tüm giderleri devlet tarafından karşılanan ve parasız verilen meslek içi eğitimlerle giderilmesi için mücadele eder.
  - Tüm mühendislik ve mimarlık disiplinlerinin ortak kamusal çıkarlar doğrultusunda azami ölçüde birlikte hareketini sağlar.
  - Tüm emekçilerle birlikte, kamu ve özel sektörde çalışan üyelerinin insanca bir yaşam sürmesi için alması gereken ücreti tespit etmek için çalışır ve bu ücretin alınması için mücadele eder.
  - İşsiz mühendis, mimarların haklarını herkese tam istihdam, herkese iş hakkı çerçevesinde
  - Kamusal ve özel sektörde çalışan üyelerinin grevli toplu sözleşmeli sendikal hakkını savunması için çalışma yapar, sendikal çalışmaları yapan bu üyelerine dayanışmacı bir tarzda sahip çıkar. Üyelerinin toplu iş sözleşmelerinde kapsam içinde alınması için mücadele eder.
  - Üyelerinin başta çalışma saatlerini düşürülmesi, iş güvencesi ve kamusal sosyal güvenle ilgili haklarının iyileştirilmesi için mücadele etmek;
  - Üyelerinin kendilerini tüm yönlü geliştirmeleri için gerekli koşulların çalıştıkları işyerleri için sağlanması için mücadele eder;
  - Kamu hizmetlerinin geliştirilmesi için ve temel kamu hizmetlerinin ücretsiz olması için mücadele eder;
  - Bir aydın örgütü olarak, her açıdan toplumu aydınlatmayı hedefler, insanlığın evrensel değerleri özgürlük, eşitlik, adalet, kardeşlik ve ilerleme için çalışır ve her türlü gericiliğe karşı mücadele eder;
  - Emekçi örgütleriyle ve tüm emekten halktan yana örgütlerle toplumsal sorumluluk ve kamu çıkarları doğrultusunda ortak mücadele eder ve emekçi dayanışması gerçekleştirir.
  - Küresel saldırıya karşı, uluslararası teknik eleman kuruluşlarıyla emek eksenli bir karşı
15. TMMOB kendine bağlı Odaların mesleki faaliyet alanlarının (uzmanlık alanlarının), ilgili kanun ve yönetmelikler ile YÖK tanımlamaları dikkate alınarak yeniden belirlenmesi ve mesleki girişimin engellenmesine yönelik çalışmaları yürütür. Odalar mesleki eğitim faaliyetlerini kendi uzmanlık alanlarında yürütmeli, diğer odalar faaliyet alanlarına girişimde bulunmamalıdır. Mesleki girişimin önlenmesine yönelik düzenlemeler TMMOB tarafından yapılmalı ve

savunur ve bunun gerçekleşmesi için müca - buna yönelik bir hakem kurulu oluşturulmalıdır.